

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

(Br.) Vitt
Lv.

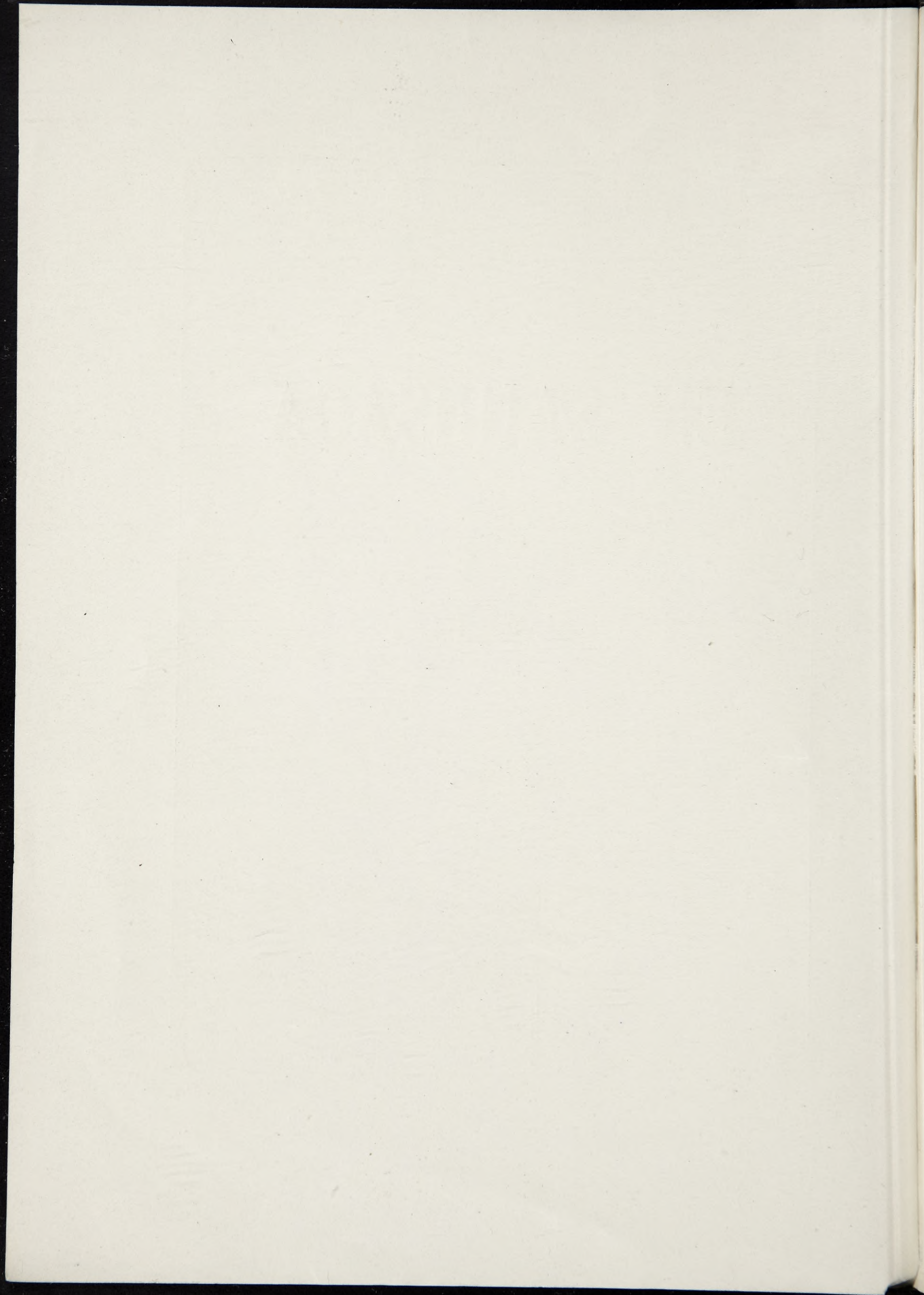
EN SANNSAGA

AF

U. ULIN.

STOCKHOLM,
P. A. NYMANS TRYCKERI, 1887.

EN SANNSAGA

AF

U. ULIN.

STOCKHOLM,
P. A. NYMANS TRYCKERI, 1887.

Styr dina passioner, annars styra de dig!

Mycket jagat och inte fångat,
Mycket läst och inte förståndit,
Mycket sett och intet bemärkt
Äro try, onyttigt verk.
(Gammalt Sv. Ordsp.)

Rundt kring salens flammande spis, i den älskade ringen.
Kransad af fader och mor samt syskonens väldiga skara,
Minns jag hur mången qväll jag förr, i min lyckliga barndom,
Fröjdats af muntrande sagornas vexling, och glädjande mångfald,
Eller ryst när de hiskliga troll sig tedde, för ögat
Mörkomhöljda i vrån, der uret knäppte och skrämde
Visdomsläror och manande råd framströmmade herrligt,
Oförstådda men anade dock, från faderligt, hjerta
Har du skådat en gång, den trefne odlarens möda,
När han rödjar sin teg, en glädje för kommande slægter,
Stubbar af åldrade träd han svedjar och hindrande rötter
Bänder ur stenig mark och gläds öfver skridande verket,
Tegen öppnar sin famn och mottar alstrande fröet,
Hyser det ömt och lemnar en lön för svett och för möda,
Fast ej ymnig och rik, dock aktad, prisad, värderad,
Så vår fader odlade ömt vårt hjerta, vår tanke,
Viljande endast till lön en tacksam och innerlig kärlek.
Menniskohjertat så intryckslätt som det böjliga vaxet,
Hårdnar till marmor, när hat och strid omgifva det ständigt.

Bräckes väl kanske också, om med ovan hand du det vidrör,
Sökande ge det den form som vaxet lätt kunnat anta
Men när redan från barndomens tid det ansas och skötes
Måste det taga den form, som konstnärns hand vill det gifva.
Minnen till efterföljd eller varning var det hans vana
Tälja för oss, der vi lyssnande sutto och ifriga sögo
Ord från hans läppar, och gömde, hjertat de kostlige läror.
Barn! i qväll församlas vi ej kring den flammande spisen,
Förrän mamma från alla bestyr är färdig och redo,
Sitta med oss, och qvällsvard re'n är spisad och slutad.
Kläden er alla i högtidsdräkt, och minnens I friden;
Hvilken, en himmelens skänk, i Julas var gäst i vår boning,
Bjuden den äfven hit, att sitta i älskade ringen
Kransad af mig och af mor, samt eder väldiga skara;
Rundt kring salens flammande spis; Jag ville tälja en saga,
Gömd i hjertats innersta djup, sannsaga den hete!
Sade och sköt den larmande hopen ur rummet och stängde
Dörren med hållfast regel, och lemnade oss i vår väntan.
Ifrigt som än en gång, Julgåfvorna manat och eggat.
Byttes de dyrbara plagg med klädselns dagliga vana,
Luggen ströks från sin vanliga plats och spejande ögon,
Frågade ofta, och oftare jemt om än ej var matdags.
Sporde någon en ann, hvad hans tanke om saken väl vore,
Fick han en gissning till svar och stod der som förr, med
sin aning,
Snart vi stormade ned, att mätta ej mera vår mage

Än vår smäktande ovisshet, och lyssna till sagan,
Gömd i vår faders innersta själ, sannsaga på köpet!
Tystande mötte vår moder i dörrn den larmande hopen,
Bad oss bida en stund, till allt var färdigt och redo.
Se! nu öppnades dörrn; en blixtn från den svigtande kronan,
Bärande ljus uti mängd, så många som armar den hade
Slog oss med undran först, som till glädje sedan sig vände:
Allt var pyntadt och fejdadt, som nyss i Julas, då många
Granna skänker dukades upp och väckte vår glädje,
Grubblande sågs vår fader nu, den älskade bibeln,
Sluten var i hans hand, men ögat sökte ej orden,
Följde med röken från ångande fat och sökte blott taket
Sänkte sig sedan till oss, nu häftadt ständigt och orördt.
Liksom när vandrarn, tröttad af färden och jägtad af oro,
Skyndande ifrigt till målet, så länge jagadt och längtadt,
Genom öknarnes vidd, hör vrål af ett lejon och skådar
Snart dess digra gestalt och räds i sitt sinne men häftar
Orörd, trotsande herrskareblick på det hotande monstret
Slaget af vördsam försyn, det vågar ej skada och reta;
Vänder helt skamflat om och hviftar med slokande svansen.
Så, vår faders blick bjöd tystnad, aktning och vördnad
Löjet frös i sitt halfva lopp öfver läpparnes rundning,
Frågan osagd blef, men gömdes ej djupt uti bröstet.
Stumma stodo vi der och sågo med undrande vördnad
Huru den gamle var sänkt i tankar, drömmar och allvar.

¶ ¶ **B**arn och älskade maka, kommen, och låtom oss njuta.
Håfvor, dem himlen oss gaf, se'n vill jag er tälja min saga
Gömd i hjertats innersta djup sannsaga den hete!
Talade så och en ljusning af frid sig spridde kring pannan
Såsom när molnen skockade stått men skilja sig plötsligt;
Solen återtager sin thron i den renade ethern;
Odlarn lemnar sin fruktan och gläds öfver räddade tegen.
Glade hörsammade vi hans maning se'n kretsen var sluten,
Trångt kring bordets rund, vår bordsbön ändad vi sågo
Under de lyftade lock en festanrättning på faten
Gäddan fyllig och trind, (en halfpunds gädda det var visst)
Bet i sin stjert och bildade ring kring plundrarnes skara.
Risgrynsgröten täflade djerft i hvithet med duken,
Herrligt korsad och randad af trådarnes konstiga väfnad
Midt på bordets yppersta plats var en skål med Klenäten
Bakelser fyllda med sylt och rikt besockrade strufvor.
Vin af fjolårets körsbärsskörd, så länge besparadt,
Lyste igenom karaffens kristall och gladde vår väntan.
Ren var blott en lemning qvar af den herrliga gäddan,
Sötgrötsfatets botten var synlig och brädden var skrapad,
När vår fader reste sig hög och hällde i glaset
Vinets älskade saft och räckte att tömmas af tvenne,
Ordande så der han stod den gode med tår i sitt öga;
Barn vi fira i qväll en högtid dyr för vårt hjerta.
Tjugo år i dag förgått, se'n jag egde en trofast

Med och motgång delande vän, en vän från min ungdom
Femte gången i qväll jag firar en årsfest af dagen
Då han slutade pröfningens strid och vann frid i sitt hjerta
Lifvet var dock en saga blott för hans flygtiga sinne
Tills han lärde känna dess verklighet genom dess galla.
Sätten er åter i frid, jag vill tälja er sagan om hans lif!

Tätt vid stranden af Östersjön en mor uti enk'stånd
Lefde från verlden skiljd och glömd af dess täflande dårar,
Ende sonen en pant af en makes besvarade kärlek
Växte som tallen i oröjd skog, så fri som en tanke,
Odlad af själens anor och ädelt stort i sitt sinne
Fria tömmar hon gaf åt hans vilja, Hvad puts och hvad upptåg
Barndomssinnet mäktar sig tänka, hon tålde — och hastigt
Stod der nu en tyrann, hvars vilja var lag för den ömma.
Åren kräfde dock snart en ändring i dagarnes lekar,
Ut han sändes att pröfva en dust med de mötande faror,
Prydda i frestelsens lockande dräkt, och att se, och att lära,
Egenmäktig som förr, han sökte en väg för sitt tycke,
Bjudande trots åt en verld, dess fördomar aktande föga!
Slumpen ställde mig då i hans väg. Vi knöto tillsammans
Vänskapens fasta band, ej brutet af tidernas vexling.
Bergande samma skörd af lifvets törniga rosor,
Njöt den ene den andres fröjd och delte dess smärta,
Tills vi tvungos af ödets bud att skiljas och söndras,
Hän till främmande land, att känna dess seder och vanor,

For han lemnande qvar sin vän, sin moder, sin lycka,
Önskande släcka sin törst att mycket se och få lära,
Minnet af hemmavarande vän tog han med sig på färden,
Jagade ifrigt att hinna sitt mål, sin timliga lycka,
Skådande allt med eldig blick, för att noga bemärka,
Erfarenhetens öppnade bok, han läste med ifver,
Se! då trädde en Engel fram, ett mål för hans jägtan,
Engel med blåögd blick och kindernas rosiga fägring,
Boken slog hon igen — hans hjerta, hans frid, och hans lycka,
Röfvade hastigt bort och gaf blott tillbaka ett irrbloss!
Rusad af kärlekens flygtiga fröjd han trodde sig stark nog,
Fatta en lyra och sjunga en sång, för att prisa sin Engel.
Sången sände han mig: Jag vill läsa den nu för er alla;
Skönare finnes det ej, om den vore så skön som dess syftning.

Mitt hjertas drömmar drömda under träden
I skuggig barndoms oskuldsfulla eden
Mig målade en Engel skön och mild.
Jag trädde ut ur paradiset's himmel
Och sökte ifrigt uti verldens hvimmel
Mitt ideals, min drömda Engels bild!

Förgäfves sökte jag hvad sällan funnits
I lifvets öken hvad som sällan vunnits
Af menskohjertats trängtande begär

Jag tänkte dock nöjs än med dina drömmar
Låt tiden gå sin väg med fria tömmar
Din Engels bild blott i ditt hjerta bär.

Förtjust af verldens glitter snart jag glömde
Att drömma om min Engel som jag drömde
När än mitt hjerta himlens spegel var
Som vågen lyftes sänkes utaf stormen
Min känsla kastades den yttre formen
Blef mer, än bilden jag i hjertat bar.

Då såg jag *henne* förr i drömmen skådad
Utaf min aning målad och bebådad,
Så skön som Engeln mild och god som hon
Min dröm till ljuflig verklighet sig vände
Hvad hjertat anat hoppats, hjertat kände
Och jag mitt fordna Eden återvann.

Visst drömmer jag väl än om Engeln gerna
Men blandar alltid samman jordens tärna
Med den jag sökte förr och förr tillbad
Visst saknar hon »de liljehvita vingar»
Men därför blir hon här ej bort sig svingar
Och just derföre, derför är jag glad!

Så var sången . . . Ett eldigt bref gaf mig aning om faran
För hans framtida väl. Jag sände en helsning tillbaka
Gifvande manande råd. Ej svar fick jag åter. Så flöto
Redan svinnande år och minnet trädde mer sällan
Upp ur glömskans natt, belysande tider som svunnit,
Tjugo år förflutit i dag se'n jag vann honom åter!
Qvällen var mörk, som nu och stormarne tjöto och hveno
Tiden manade re'n att stärka de tröttade lemmar
Med en lifvande sömn — då hördes en bultning på porten,
Sluten re'n, att stänga från gården de farliga tjufvar
Främmande var den gestalt, sig tedde för undrande ögat,
När den rusade fram att famna mig sjelf mot min vilja
Snart dock öppnades broderlig famn och med glädje jag kände
Vännens ändrade drag, — men med ängslan hastigt jag märkte
Ögats slocknade eld och kindernas vissnade rodnad,
Kroppens darrning och åldrade drägt och ifrigt jag sporde:
Hvadan denna åldriga drägt? Hvi trotsar du kölden?
Säg hvi kommer du så, den rike, så arm och eländig?»
Sagdt — Han reste sig hög och mätte föraktligt tillbaka
»Vän jag trodde mig finna här, en begabbare fann jag
Hat har jag svurit människors slägt; jag trodde dock ännu
Något godt på det ondas jord, fanns qvar jag bedrog mig!
Väll Jag finner nog ute hos ulfven i törniga snåret
Hvad jag ej fann i människobrust, medömkan, förskoning,
Finner väl nattherberge i kulan — och fritt får jag drömma,

Drömma om vänners tro, och vänskap äfven i nöden,
Jag förlåter dig, såsom» — Ej mer jag lät honom orda,
Åter öppnande famnens frid, jag bad om förskoning,
Blidkad han sjönk till mitt bröst re'n halfdöd af smärta och
hunger

Ifrigt manade jag till näring, för tröttade lemmar
Sömn för den mattade kroppens behof och lugn för hans
sinne.

Broder! jag spørjer dig väl i morgon om hvad du har felat
När du fått hemta krafter och lugn att kunna det tälja
Minns emellertid att du här är städse som vore du hemma;
Glöm hvad du — Mer jag ej ordad, när hastigt skälfvande
lemmar

Dignade ned i min famn. Förskräckt jag skådade redan
Dödens blekhet bredd öfver älskade ändrade dragen
Lifvets källa flödade dock fast det syntes som vore
Ytan frusen till is, lifsvågorna kalla och döda
Ned i bäddens djup jag lade den älskade vännen,
Kallade lifvet åter i kroppen med innerlig omsorg
Lossade drägtens tvång från det domnade bröstet och stödde
Sjunkande hufvudets tyngd mot min hand, snart såg jag med
glädje

Lifvets spår i hans flämtande bröst, i hans flyktande suckar
Ögat sökte ett mål för sin irring och häftades orördt
När det mötte min blick; en tacksam tryckning af handen
Lönade mödan nog — Sök hvila min broder jag mante,

Tarflig närande kost, skall stärka de tröttade lemmar,
Sänk dig blott i bäddens lugn. — Nej, »älskade broder,
Stapplade orden fram från hans läppar, jag tarfvar ej hvila
Jag vill bikta min själ för dig, du milde, du gode!
Döden känner jag nalkas mig nu att sluta min irrfärd,
Dödens natt, mellan jordens afton och himmelens morgon
Sätt dig närmare vid sidan här; de flyktande årens
Minnen (O! att jag kunde dem tälja utan att blygas!)
Vill jag teckna för dig; men mins att du dömmar en broder.
Slaf af slumpens tvång, af ett stort och sjudande hjerta!
Hon, som stal min ungdomsfrid, mitt lugn och min lycka,
Hon, för hvilken jag gifvit mitt lif, se'n jag offrat dess sötma
Kastade slutligt bort mitt krossade, brinnande hjerta,
Vämjandes vid att leka dermed, och stal sig ett annat —.
Har du tilläfventyrs, då du läst historiens häfder
Vågat tänka dig, hedningens kamp i sitt blödande hjerta,
När en Christens nit omstörtat tron på de Gudar,
Hvilka han älskat från barndomstid och dyrkat och vördat,
Sanningen kämpar med vanans förtrollande rotade tjusning
Seger vinner den ock; han hatar de Gudar han älskat
Utan att älska den Gud, han ej känt och ej anat,
Otro träder i stället för tro, hur den och må sig nöja,
Tviflet på sanning och godt, för tron på det sanna och goda!
Så var min smärta också, ett hat som aldrig kan släckas
Svor jag åt kvinnors mängd, men älskade likväl den grymma,
Stolt jag trotsade hjertats kamp, jag beslöt till att vinna

Aldrig vunnen seger ännu i min strid mot mitt öde.
Barndomens luftiga slott som ramlat, tyvärr, uti gruset
Byggde jag åter upp, jag beslöt att sträfva och gagna
Vetandets schakter bjödo mig lön för min blifvande möda
Outtröttlig, trängde jag djupt och sträfvade ifrigt.
Skådande djerft mot målet, mot ärans prunkande tempel
Vidt jag for för att lära och se — I Rom jag mig drömde
Cesars, Augusti lysande tid och stolta triumfer
Äfven Paris jag såg, der flärden och moderna herrska,
Men bebodt af ett folk af löje, smicker, och luft väf't,
Ej ersatte det Nornbons hem; det kalla det sträfva
Albions ö, en eldbrand rykande kastad i hafvet
Qvalde mitt bröst med sin stenkolsrök, sin beräkning, sin
prosa,
Frihetens land, Amerikas jord, mig tycktes asyl blott
För allt hvad afskum flutit ännu från Europas stränder
Stod jag vid Tiberns strand, vid Seine's vid Themsens, jag
tänkte
Här ej famnar en Östersjö de ilande vågor
Här får jägtande anden ej ro, ej frid, ej sin lycka
Hem till ditt land — der finner du fjäll, der sjöar der vänner,
Kastad så af min oros tvång, än hit, och än dit bort,
Sökte jag qväfva mitt hjertas rop, som manade ständigt
Sök ditt lugn, der du lemnade det, i famnen hos henne,
Blånande himmel hafver du sett, dock skönare aldrig
Än du såg i ögats djup hos den älskade; aldrig

Aldrig fann du din lycka der, der du saknade henne.
Henne såg jag ännu en gång, (förbannad den stunden!)
Halfläkt sår i mitt bröst ref jag upp; nu läkes det aldrig.
Än en gång jag ilade bort, att glömma min smärta
Störtande djerft i frestelsers mängd, i förströelsers vexling,
Hade jag offrat snart den rikdom jag ärft från min moder.
Nu du vet hvi jag kommer, den rike så, arm och eländig,
Trotsande kölden, och höljd i åldrade lappade kläder,
Broder, ömkar du mig? Säg! har du förbarmande ännu
Mer för den vän, du älskade mest, när han än var den rike?
Minns du vår vänskaps helgd, hur vi svuro för glädjen, för
nöden,
Hålle oss samman, som tallen i skog sig sluter till fjället?
Minns du — Till svar jag öppnade famnen och slöt till mitt hjerta,
Vännen vunnen igen, den jag trodde för alltid förlorad,
Glömt har jag vännen, jag skattade högst, när han än var
den rike,
Minnandes endast vänskapens helgd som vi svuro hvarandra.
Minnandes endast vännen som kom, när han egde sin vän blott!
Hell dig lyckliga dag då jag slutar fast till mitt hjerta
Vännen hvars minne alltjemt mig varit så kärt, och så heligt!
Men hvi äskar du nu förlåtelse då du ej brutit?
Icke har jag att straffa dig sträng, då du redan försonat!
Lef då gode! att fröjda din vän, att ännu få njuta
Vänskapens heliga fröjd, lätt delande med mig ej ljuft blott!
Hoppas på gladare tid; var stark, var modig ej stolt blott!

Fly i bönen till honom som kan och alltid vill hjälpa,
Frid och lycka, ditt fordna lugn, skall du vinna dig åter»
Sade och tryckte hans mötande hand och lemnade rummet,
Önskande frid för hans själ, och sömn för hans mattade lemmar
Hvilan sökte jag sjelf — och Sömnen kom med sin broder,
Döden, i broderlig sänja, och sänkte sig ned i min boning
Sömnen famnade mig, och hviskade herrliga sagor,
Lofvande lycka och frid åt mig och den älskade vännen
Honom famnade döden och hviskade herrliga sagor,
Gifvande lycka och frid; sannsagor jag gläds att dem kalla!
Morgonsol'n med ett glädtigt språng, stigande ur vågen,
Helsande kända dalar och fjäll och speglade ömsom,
Ömsom blickarnes eld, och ömsom lockarnes ordning,
Ordning af smekande skyar i sjöarnes glattade yta,
Förr dock, trädde jag in till min vän att skåda hans hvila
Gången på tjufvars vis, var lätt och hördes ej gerna
När till hans bädd jag mig smög; ett leende fridfullt,
Ljuft, som vandraren ler, när han skådar sitt hem och sin
maka,

Mötte min blick, — Men ve! ej klappade hjertat och höjde
Bröstets styrka i jemnad takt, ej andades munnen
Såsom snön betäcker de fält, de tjusande blomster
Spridde sin doft, omfladdrade lätt af bin och af fjär'lar,
Hvilande ligger naturen död och allt, allt, är kallt blott,
Så var bredt öfver vännens drag en isande dvala.
Kindernas rodnad vissnat r'en och hjertat var fruset,

Döden herrskade nu, der förr blott herrskade helsa.
Stum jag böjde mig ned; ej tår flöt bort från mitt öga,
Hvarföre gråta också? hur lycklig, hur säll, var han icke?
Så var hans lif, hans död. — Jag firar som högtid hans dödsdag,
Skottsårsdagen — se der! en bild af hans irrande lefnad!
Icke tager du bort dess vexling vid passande åren
Utan att bringa förvirring i tidens flyktande skiften
Fast ej ansedd af vigt, med styfmorskärlek behandlad,
Gömd blott att hjälpa behovets kraf, blir den flickad emellan
Så var hans lif; ej hejdades tvärt i dess gång och dess
 mångfald

Skapelsens urverk, om ej han lefvat, lidit och pröfvats,
Storverk gjorde han ej; ej verlden fylles af ryktet
Om hans bragders mängd — han led blott, stred för oss alla
Varningar dyrköpt vunna, han gaf. — Frid öfver hans minne!
Mycket såg han, men blicken var slapp; han, såg, ej bemärkte
Bildernas mängd utträngde hvarann och glömdes för andra
Jagade ifrigt den flyende lyckan, men fångade intet,
Ty ej skådades än den man, som i vingade loppet
Jagade egen skugga och tvang den fångne att stanna
Aldrig såg du väl lyckan nås, med jagt och med snaror,
Osökt gästar hon alltid helst så rik, så som fattig,
Mycket han läste också men blicken halkade undan
Slöad sko på stapplande fot en kastvind i öknen
Barn! han styrde ej, styrdes sjelf af passioner som slet
Viljans kraft, förnuftets ljus, från hans själ från hans tanke

Tagen Er då i akt, och vakten Er städse från irring,
Om er bestämmelses kraf; så först I gören det rätta.
Herren signe Er alla och råde, bevare er ständigt!

Sade och reste sig hög. Med tårfylldt öga mot höjden,
Sände en brinnande bön, till Herren, om frid och försoning,
Tackandes gladt för all lycka, och fröjd vi stodo der stumma
Andaktsfulla och hörde med tjusning de herrliga orden
Tills han tystnade.

Manande böd nu vår älskade moder
Söka den hvila oss vägrades än af irrande tankar
Glade hörsammade vi, — Mot vanan med tystnad vi gingo,
Sedan vi önskat ett vänligt godnatt. Men i barndomens
drömmar

Målades än vår faders vän, hans lif, och hans öden
Snart dock (ack! hur intryckslöst är ej människohjertat)
Plånades tanken på sagan ut från vårt barnsliga hjerta
Minnet lefde dock kvar.

Ännu fast vintrar har snögat
Blomstrande Sommar dött, se'n jag satt vid den flammande
spiseln

Värmande fader och mor samt syskonens väldiga skara,
Ingen skottdag lefver jag än af de ilande åren
Utan att minnas barndomens fröjd och den varnande sagan
Stå bekymrens moln tätt skockade, mörka och hota,
Skymtar en stjärna af frid igenom och lyser och dagrar
Det är minnet af barndomens fröjd och de tjugande sagor.

